

Hrvatska granica

DVOJEZIČNO GLASILO HRVATA U RUMUNJSKOJ
PUBLICAȚIE BILINGVĂ A CROAȚILOR DIN ROMÂNIA

STR. / PAG. 3

HRVATSKA ZAJEDNICA...

STR. / PAG. 4-5

DAN SJEĆANJA...

STR. / PAG. 7-8-9

DVOJEZIČNA GIMNAZIJA
KARAŠEVO...

Liljačka špilja

Crkva Svete Katarine u Keči

Sljedeća emisija na hrvatskom jeziku (repriza) prikazat će se u petak 25.12.2020, u 15.30 sati. Gledajte nas!

Mjesečno Izdanje Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj /
Ediție lunară a Uniunii Croaților din România

Godina / Anul **XXVIII**
Broj / Numărul **195**

Nakladnik / Editor
Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj / Uniunea
Croaților din România

Za nakladnika / Pentru editor
Giureci-Slobodan Ghera

ISSN KOD / COD ISSN **1841-9925**

Glavni urednik / Redactor șef
Ivan Dobra

Urednici / Redactori
Lina TINCUL; Daniel LUCACELA;

Vanjski suradnici / Colaboratori
Marla LAŢCHICI; Pr. Davor LUCACELA; Petru MILOŠ

Tehnoredaktor / Tehnoredactor
Zlatko Nikola URSUL

Adresa:

Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj
Uniunea Croaților din România
327065 Carașova 22, jud. Caraș-Severin, România
Telefon: **0040-255-232255**

Fax: **0040-255-232146**

E-mail: zhrucr@gmail.com; hgredactia@gmail.com
Web: www.zhr-ucr.ro Hrvatska Grančica

www.zhr-ucr.ro

Sljedeća emisija na hrvatskom jeziku (repriza) prikazat će se u četvrtak 24.12.2020, od 11.00 sati (prije podne).

Svaka emisija pokušava obuhvatiti ono što je značajno u povijesti i životu hrvatske manjine na rumunjskom prostoru, naše tradicije, običaje i najvažnije događaje iz karaševske zajednice. Gledajte nas!

Svakog petka s početkom od 19:10, na frekvenciji 105,6 MHz Radio Ričice, emitira se naša emisija na hrvatskom jeziku. Slušajte nas!

U OVOM BROJU DONOSIMO / ÎN ACEST NUMĂR:

HRVATSKA ZAJEDNICA U KEČI	STR. 3
DAN SJEĆANJA NA ŽRTVE VUKOVARA	STR. 4-5
MATICA CROATĂ ARE UN NOU PREȘEDINTE	
ÎMPODOBIREA BRADULUI DE CRĂCIUN	STR. 6
DVOJEZIČNA RUMUNJSKO-HRVATSKA	
GIMNAZIJA KARAŠEVO	STR. 7-8-9
GOSPA OD ZDRAVLJA	STR. 10
BITI VELIK U BOGU	STR. 11
NAŠE STARE ŠMUNE	STR. 12
HRVATSKA IZBORILA MJESTO NA	
SVJETSKOM PRVENSTVU	STR. 13
ÎN CĂUTAREA LOSTRIȚEI!	STR. 14
DE CE, CUM ȘI CE COLECTĂM?	STR. 15

DE CE, CUM ȘI CE COLECTĂM?

În țara noastră, colectarea selectivă a deșeurilor a devenit obligatorie începând cu 1 iulie 2019. Colectarea selectivă este una dintre etapele reciclării, împreună cu separarea și procesarea unora dintre componentele deșeurilor. Cu un mic efort de separare a gunoiului ajutăm la purificarea aerului pe care îl respirăm, contribuim la păstrarea apei curate și reducem consumul de energie. Dacă suntem atenți la modul în care facem acest lucru, aproape toate materialele ce compun deșeurile se pot recicla. Trebuie doar să respectăm codul universal de culori, albastru, galben, verde și negru. De asemenea, este foarte important ca înainte să le aruncăm în containerele dedicate, recipientele reciclabile să fie goale, uscate și curățate de orice urme de mâncare sau lichide. Este interzis să amestecăm deșeurile, să le abandonăm și să le deponăm în afara spațiilor special amenajate.

Așadar, în tomberonul galben se colectează recipientele din plastic și metal, iar în tomberonul albastru se colectează hârtia și cartonul. Nu se introduce în tomberonul albastru hârtia și cartonul ce conțin urme de mâncare, șervețele și hârtie de bucătărie folosite și hârtie de ambalat lucioasă. Sticla o vom colecta fără capace în tomberonele verzi, pe care o vom clăti înainte de debarasare. În tomberonul negru vor fi aruncate deșeurile reziduale, precum resturi de mâncare și alte deșeuri ce nu pot fi reciclate. Pentru deșeurile electrice, electronice și electrocasnice, precum frigider, mașini de spălat, televizoare, există puncte fixe de colectare sau sunt ridicate gratuit de către operatorul de salubritate conform graficului de colectare.

Astfel, colectarea separată începe din casa fiecăruia dintre noi și este un prim pas pentru o comună, un județ și o țară mai curată!

Lina Tincul

		
DESEURI PLASTIC/METAL	DESEURI STICLA	DESEURI HARTIE/CARTON
Se colectează selectiv		
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Recipiente de plastic pentru băuturi (PET) și cele ale produselor lactate ✓ Recipiente de produse cosmetice și detergenți ✓ Doze de aluminiu ✓ Dopuri metalice ✓ Caserole din plastic și polistiren, farfurii de plastic și pungi de plastic, spălate în prealabil ✓ Conserve din metal ✓ Spray-uri alimentare și cosmetice 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Sticlă ✓ Borcane 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pungi de hârtie ✓ Cutii de carton ✓ Ambalaje pentru sucuri și lactate ✓ Maculatură
Nu se aruncă în container		
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Veselă și tacâmuri din metal ✓ Tacâmuri din plastic ✓ Seringi ✓ Jucării din plastic ✓ Folie de aluminiu ✓ Ghivece de flori ✓ Ambalaje cu conținut de substanțe toxice, corozive sau ulei de motor 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Becuri și neoane ✓ Veselă și pahare ✓ Porțelan și ceramic ✓ Oglindă ✓ Cristal ✓ Sticlă rezistentă la temperaturi înalte 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Deșeuri de ambalaje de hârtie și carton contaminate ✓ Hârtie cerată

ÎN CĂUTAREA LOSTRIȚEI!

Lostrîța este cel mai mare pește din apele râurilor de munte, mă refer la cele cu debit mare, unde adâncimea apei atinge în unele locuri chiar și trei, patru metri.

La noi în țară, în ultimii ani, specia a fost puternic afectată de reducerea habitatului, poluare și braconaj intens, fiind lăsată în voia sorții de organele responsabile de protejarea acesteia, lostrîța devenind un pește pe cale de dispariție, din păcate. În Austria, treaba stă cu totul altfel. Nu numai lostrîța, dar și celelalte specii de salmonide precum păstrăvul curcubeu, indigen chiar și fântânel, se află într-un stadiu și la un nivel de perpetuare al speciei în plină creștere. Ajutate, bineînțeles, și de asociațiile de pescari din întreaga țară. În asociația de pescari sportivi din care fac parte, și sunt membru pescar de 5 ani de zile, particip împreună cu toți ceilalți membri la introducerea anuală în râuri a puietului de păstrăv curcubeu și lipan. Uneori mai primim de la Asociația Națională a Pescarilor și câteva zeci de puieți de lostrîță, aproximativ 100 de bucăți pe an, în două tranșe, pentru a popula o suprafață de 13 km a râului Mur, care este gestionat de asociația noastră și de noi, pescarii. De altfel, râul Mur, este cotate drept unul cu cele mai bune rezultate obținute de pescari la nivel național, la pescuitul lostrîței și al păstrăvului curcubeu.

Lostrîța este una dintre cele mai mari salmonide din această familie, ajungând chiar la dimensiuni de 1-2 metri lungime și o greutate de 20-30 kilograme, bineînțeles, în cazuri excepționale. Eu, personal, am prins exemplare frumoase de lostrîță, iar cel mai mare era un mascul de 20,5 kilograme și 135 cm, acesta fiind și recordul meu când vorbim despre pescuitul lostrîței. Totuși, exemplarele cele mai des întâlnite sunt cele de 3, 4 kilograme, cel puțin în zona unde pescuiesc eu. Lostrîța este un pește răpitor foarte lacom, care face mare pagubă printre pești, iar cea mai îndrăgită momeală a acestuia este păstrăvul curcubeu și cel indigen. Ce-i drept, lostrîța nu se dă în lături nici de la șobolanii de apă și nici de la bobocii de rață.

Toamna și iarna sunt anotimpurile îndrăgite ale lostrîței de a se hrăni intens, de fapt, ea mănâncă cu delicii tot timpul anului, mai puțin în perioada de reproducere. Însă toamna am avut cele mai bune rezultate la pescuitul lostrîței, și nu neapărat exemplare de mari dimensiuni. Anul acesta, în schimb, am prins doar trei lostrîțe și niciuna mai mare de 50

cm, asta din cauza frigului, după părerea mea, care întârzie să vină.

Merg cel puțin de trei, patru ori pe săptămână pe lângă malul apei, ori e apa tulbure din cauza ploilor din ultima vreme, ori e plină de multele frunze picate din crengile copacilor de pe malul râului care anunță sfârșitul toamnei. În ultima vreme nu prea am avut norocul să găsesc apa râului curată, dar și așa am prins câțiva păstrăvi curcubeu de dimensiuni frumoase și chiar și un clean de peste 50 cm. Insistența dă rezultate aproape de fiecare dată.

În ultimul timp am insistat foarte mult cu pescuitul și am folosit toate nălucile de top din trusele mele, multe dintre ele lăsându-le amintire pe albia râului, din păcate, însă tot efortul a fost în zadar. Acum mi-am zis că până la sfârșitul lunii noiembrie am să stau cuminte acasă, lângă soba caldă, și o să răsfoiesc o carte cu specific pescăresc lângă un pahar de țuică fiartă și, bineînțeles, ca și pescar hoinar ce sunt, am să visez întotdeauna la marea captură. Sper, cu ajutorul lui Dumnezeu, ca până de Crăciun să mai trec în palmares un exemplar de lostrîță de toată frumusețea.

Și, de ce nu, unul frumos și gustos, ca în anii precedenți, pentru masa de Crăciun.

Petru Miloș

HRVATSKA ZAJEDNICA U KEČI

Malena hrvatska zajednica iz Keče, koja je u ovo mjesto iz zapadne strane tamiške županije doselila negdje na prijelazu iz 18. u 19. stoljeće, proslavila je 25. studenoga, na blagdan Svete Katarine, zaštitnice mjesne katoličke crkve, svoj tradicionalni kirvaj.

Zbog restrikcija uvedenih za suzbijanje epidemije koronavirusa, koja kao da ne jenjava niti krajem ove 2021. godine, u ovom prije svega poljoprivrednom mjestu s veoma plodnom i bogatom zemljom, pogodnoj za uzgoj različitih kultura, nije bilo organiziranog veselja u

impozantnoj zgradi Doma kulture kao u godinama prije pandemije i niti nekih drugih kulturnih aktivnosti koje bi pretpostavljale okupljanje povećeg broja ljudi na jednome mjestu.

Središnji događaj kečanskog kirvaja, kako to obično biva i u svim karaševskim mjestima, bila je Sveta misa koju je u mjesnoj katoličkoj crkvi održao s početkom od 14 sati vlč. Novica Dragija, svećenik porijeklom iz Ravnika. Uz nevecog broja vjernika hrvatske i drugih nacionalnosti, na Misnom slavljju su sudjelovali kečanski načelnik Daniel Florin, donaćelnik Ioan Breje ali i predstavnici Zajedništva Hrvata Ivan Frana i Miodrag Tinkul. Misa je održana na hrvatskom jeziku, a u nadarenoj propovijedi vlč. Novica je prisutnim vjernicima govorio o životu i djelu nebeske zaštitnice Svete Katarine, simbolu hrabrosti i odlučnosti. "Ova veoma učena ljepotica umrla je mučeničkom smrću nakon što je obratila na kršćanstvo pedesetak poganskih filozofa, naglasio je vlč. Novica, a štuje se i slavi diljem svijeta kao zaštitnica učitelja, pravnika, teologa, tajnika, knjižničara, arhivista, učenika i učenih osoba".

Nakon Svete mise održan je u Domu kulture opušten sastanak načelnika i donaćelnika mjesta s

nekolicinom stanovnika hrvatske nacionalnosti i s drugim pripadnicima mjesta, na kojemu se govorilo, između ostalog, o prvim Hrvatima koji su došli u Keču, o tome kako su oni živjeli u dvjema ulicama mjesta, u Orvatskom sokaku i Mačevom kraju u zapadnom kraju sela te o razdoblju nakon završetka Drugog svjetskog rata kada su tamošnji Hrvati bili brutalno pogođeni socijalističkom kolektivizacijom i prisilnom deportacijom u Bărăgan. Za Hrvate u Keči razdoblje nakon završetka Drugog svjetskog rata bilo je najteže povijesno razdoblje, istaknuto je na sastanku. Tada im je bila oduzeta sva zemlja koju su stjecali skoro dva stoljeća. 1951. godine više je hrvatskih obitelji iz Keče deportirano u Bărăgan, a povratak je uslijedio tek nakon 5 godina. Na povratku našli su svoje domove prazne i devastirane, a oduzeta zemlja nije im vraćena sve do revolucije.

Dolazak Hrvata u Keču na samom kraju 18. stoljeća nije bio spontan, naprotiv, bio je pomno planiran i organiziran. Migranti su prije odlaska u novi zavičaj čak poslali izaslanstvo kako bi se uvjerali idu li u bolje sutra. Po dolasku naselili su dijelove Keče koji se i danas zovu Orvatski sokak i Mačev kraj. Doseljenici u Keču bili su Pokupci, neki od njih prazavičajem iz Turopolja. Govorili su zagrebačkom kajkavštinom i većinom su bili plemićkog roda, fini i otmjeni ljudi „Što je nekada bio renesansni Dubrovnik među hrvatskim gradovima to je danas Hrvatska Keča među hrvatskim mjestima u Rumunjskoj, a ljudi su najbolji Hrvati u Rumunjskoj“, zaključio je Petar Vlasić, franjevac hrvatskog porijekla, u knjizi Hrvati u Rumunjskoj, izdanoj 1928. u Beogradu i nastaloj kao plod autorovih misijskih dana provedenih među Hrvatima u Rumunjskoj od 15. studenog, pa sve do 20. prosinca 1927. godine.

Za razliku od karaševskih Hrvata, kečanski Hrvati živjeli su u višetničkom okruženju s Rumunjima, Nijemcima, Mađarima i Srbima što je ubrzalo asimilacijske procese. U naše vrijeme u samoj Keči, osim nekoliko ljudi starije dobi, više nitko ne govori hrvatski jezik, premda su kroz vrijeme stariji naraštaji opominjali mlade: "Kaj sad Orvati, a divanite po rumunjski".

Ivan Dobra

DAN SJEĆANJA NA ŽRTVE VUKOVARA

Vukovar je 18. studenog 2021. godine obilježio 30 godina od sloma herojske obrane grada i agresije bivše JNA i srpskih paravojnih postrojba u kojoj je poginulo i nestalo 2717 hrvatskih branitelja i civila, a grad je gotovo srušen sa zemljom.

U grad Vukovar pristigao je 18. studenog 2021. godine velik broj građana iz svih dijelova Hrvatske, iz Bosne i Hercegovine, a mnogi su došli i iz inozemstva da bi prisustvovali obilježavanju 30 obljetnice godišnjice pada grada Vukovara u ruke jugoslavenske narodne armije i srpskih paravojnih formacija. S obzirom na godišnje doba, vremenske prilike su bile povoljne, ljudi su se sreli nakon mnogih godina, razgovarali su mirno, dostojanstveno, s puno emocija te su paljenjem svijeća i molitvama odali počast žrtvama Vukovara.

Na cesti ispred memorijalne bolnice održan je kratki program pod nazivom "Vukovar, posebno mjesto pijeteta", a zatim je kolona sjećanja predvođena vukovarskim braniteljima i članovima obitelji poginulih, ubijenih, nestalih, nasilno odvedenih i umrlih branitelja krenula do memorijalnog groblja žrtava Vukovara. Podno spomenika na groblju vijence su položili i svijeću zapalili hrvatski branitelji Vukovara, predsjednik Republike Zoran Milanović te izaslanstva Hrvatskog sabora i Vlade, kao i Vukovarsko-srijemske županije te Grada Vukovara. Molitvu je predvodio nadbiskup đakovački i osječki, metropolit mons. Đuro Hranić, a Misu zadušnicu na groblju predvodio je pomoćni biskup zagrebački mons. Ivan Šaško. U jutarnjim satima učenici vukovarskih osnovnih škola upalili su svijeće duž 5,5 kilometara dugog puta od vukovarske bolnice do Memorijalnog groblja žrtava

iz Domovinskog rata. Program obilježavanja Dana sjećanja na žrtvu Vukovara nastavio se u 17 sati "Svjetlosnom rijekom sjećanja", kada su u spomen na sve ubijene i nestale hrvatske branitelje Vukovara niz Dunav bile puštene svjetiljke. Tradicionalno, 18. studenoga u 18 sati pod geslom "I u mom gradu Vukovar svijetli", u glavnim ulicama koje nose ime grada heroja u svim hrvatskim gradovima su upaljene svijeće. I u Karaševu je odana počast gradu Vukovaru, simbolu hrvatske slobode. Na dan obilježavanja 30. obljetnice pada grada u Domovinskom ratu, u večernjim satima, predsjednik Zajedništva Hrvata Slobodan Gera i članovi rukovodstva organizacije su ispred otvorene scene postavili svijeće koje su formirale natpis "Vukovar 30", a zatim su održali minutu šutnje za sve žrtve hrvatskog grada heroja.

Vukovarska bolnica jedan je od poznatijih simbola otpora i stradanja grada Vukovara i njegovih stanovnika. Ona je za vrijeme brutalne agresije pretrpjela velika oštećenja iako je na njezinu krovu bio znak Međunarodnoga crvenog križa. Medicinsko osoblje je za 87 dana opsade spašavalo u potpuno nemogućim uvjetima, pod stalnim borbardiranjem i granatiranjem, ogroman broj ranjenika, posebno teških ranjenika, a pomoć ranjenicima pružana je u podrumu, gdje su u nehumanim uvjetima izvođene operacije i ostali složeni medicinski zahvati. Kao kulminacija svega srpske su snage po padu Vukovara iz bolnice

HRVATSKA IZBORILA MJESTO NA SVJETSKOM PRVENSTVU

Hrvatska nogometna reprezentacija, aktualni doprvak svijeta, branit će svoje srebro u Kataru nakon teško izborne, ali zlata vrijedne pobjede protiv Rusije u posljednjem kvalifikacijskom kolu!

Hrvatska je pobjedom protiv Rusije osigurala prvo mjesto u skupini H, odnosno direktan plasman na Svjetsko prvenstvo koji će se 2022. godine održati u Qataru. Odlučujuća

presing i nismo si mogli pomoći. Bilo nam je teško izaći s naše polovine terena, pa sam pokušao izmjenama nešto napraviti ali opet nije išlo. Ne može se igrati tako da se branimo 90 minuta", kazao je ruski

utakmica je odigrana 14. studenog 2021. god. u Splitu pred više od 30.000 navijača koji su napunili poljudsku ljepoticu i stvorili spektakularnu atmosferu.

Brutalno dominantna i puno kvalitetnija Hrvatska razbila je u 81. minuti ruski bunker autogolom Fjodora Kudrjašova koji je nespretnom intervencijom na jedan od mnogih ubačaja Sose pogodio sam lijevi donji kut inače odličnog vratara Safonova. Hrvatsku je sreća nagradila poslije toliko promašenih prilika, pobjeda izabranika Zlatka Dalića je apsolutno zaslužena. Hrvatska je dominirala i posjedom i prilikama po uvjetima koji su bili na rubu regularnosti jer je poljudski travnjak čitavim tijekom susreta natapala jaka kiša zbog koje je lopta zastajala u lokvama vode koje su se stvorile. Do trenutka autogola nesretnog Kudrjašova Hrvatska je uputila čak 19 udaraca prema ruskom голу, pet u okvir gola, dok je Rusija pucala samo jednom. Hrvatska je tako osvojila prvo mjesto u skupini H s 23 boda, jednim više od drugoplasirane Rusije koja će pokušati izboriti Svjetsko prvenstvo preko nikad težih dodatnih kvalifikacija.

"Rekli smo uoči ove utakmice da će reprezentacije u ovoj utakmici igrati onoliko koliko će im protivnik dozvoliti. Branili smo se, Hrvatska nam nije dozvolila igrati napadački nogomet. Ukratko, nismo se uspjeli sastati s loptom, Hrvatska je vršila luđački

presing i nismo si mogli pomoći. Bilo nam je teško izaći s naše polovine terena, pa sam pokušao izmjenama nešto napraviti ali opet nije išlo. Ne može se igrati tako da se branimo 90 minuta", kazao je ruski izbornik Valerij Karpin, a zatim se dotakao i atmosfere na rasprodanom Poljudu: "Atmosfera je bila veličanstvena. Daj Bože da uvijek svaka momčad igra u ovakvim uvjetima. E sada, jesu li Hrvati pobijedili zbog toga? Bilo bi smiješno reći da je zbog toga jer navijači nisu na terenu, oni nisu mogli

pomoći igrati".

Osim plasmana u Qatar, dobitak ovih kvalifikacija je činjenica da je reprezentacija Hrvatske jako pomlađena, konkurencija za standardn mjesto je proširena, a riješene su i neke kritične pozicije u momčadi. Hrvatska ima širok izbor igrača i ne mora strahovati za budućnost, ima generaciju koja će nositi reprezentaciju idućih deset godina.

Osim reprezentacije Hrvatske, Svjetsko prvenstvo u Qataru su izborile osvojivši prvo mjesto u svojoj skupini Njemačka, Danska, Francuska, Belgija, Španjolska, Srbija, Engleska, Švicarska i Nizozemska. Za Europu su ostala su još tri mjesta, a ona će se popuniti kroz dodatne kvalifikacije (24. - 29. ožujka). A za njih će se boriti Portugal, europski prvak Italija, zatim Švedska, Rusija, Škotska, Wales, koji će biti i nositelji, dok su među nenositeljima Ukrajina, Turska, Austrija, Poljska, Sjeverna Makedonija i Češka

Hrvatska nogometna reprezentacija tako se šesti put plasirala na Mundijal, a Južna Afrika 2010. će zasad i dalje ostati jedino Svjetsko prvenstvo na kojem Hrvatska nije igrala od svoje neovisnosti. Također, to je šesto uzastopno veliko natjecanje te treće na koje će reprezentaciju povesti Zlatko Dalić koji je tako prestigao Slavenu Bilića i Ćiru Blaževića koji su vodili Hrvatsku na dva velika natjecanja.

Ivan Dobra

NAŠE STARE ŠMUNE

U našem kraju rastu šmune.

Posebno izgleda i vrlo zanimljivog okusa, lagano kiselkast a opet toliko ukusan. Šmune ne rastu svugdje. A razgovarajući s ljudima iz drugih krajeva saznali smo da ne poznaju svi što su šmune. I da su šmune, poznate još i kao mušmule, oskoroše, zapravo delikatesa. U nekim ih krajevima nazivaju još i kruškice divije. Raste otprilike kao grm od 2-5 metara visine. Šmune su i ljekovite voće koje je dobro za cijeli organizam. Prema botaničkim podacima, šmuna potječe iz Azije, odakle je stigla i u Europu, najprije u Grčku i Italiju, zatim po cijelom kontinentu.

Iako raste ponajprije u toplim krajevima, sudeći po našem kraju, šmuna dobro uspijeva i u hladnijim krajevima, a dobro podnosi i susu. U našim krajevima šmune nalazimo dosta često na plotovima, jer su plotovi bili od trnji i na trnji su se šmune prisadjevale. Voćke šmune dok su zelene nisu dobre za konzumaciju, ali se mogu koristiti za čaj, dobar za razne tegobe.

No, u našim su krajevima šmune su nekada bile i izvor zarade za naše roditelje i starije. Posebno se dobro trgovalo sa šmunama u Temišvaru. Tamo su govorili da su to mošmoane ili smoke. Temišvarci su bili ljudi za šmunama. To je zadnja voćka koja sazrijeva u jesen u našem kraju. No one se ne ubiru sve dok na njih ne padne mraz, "da ih malko ugrize", kažu moja mama i baka. Naše su mame i majke išle s kotricama plnima šmunama u Temišvar. Tamo su uvijek dobro trgovale jer je temišvarska gospoda jako voljeli šmune. I dobro su znale zaraditi. Jer prije tridesetak godina nije se išlo u inozemstvo zaraditi već su se koristili plodove naših livada i polja i obitelji su se pomagale s onim što je rodilo. Danas o tome imamo samo priče i uspomene. Međutim, tko zna, kao što su se neki mladi poduzetnici iz naših krajeva počeli baviti uzgojem raznih biljaka ili domaćih životinja, možda na red dođu i šmune. Jer naš kraj iako je brdovit, na našim bregovima rastu raznolike voćke o kojima drugi samo sanjaju. Budimo zahvalni na tome, na svakom daru zemlje, pa tako i na šmune: Naše šmune, šmunice; Jesenske slatke voćkice; Na granama kao dukat žlt; Ujesen za dušu i tijelo lijek.

Maria Lačhici

izvele 261 ranjenika i članova medicinskog osoblja na Ovčaru, nedaleko od Vukovara, gdje je najveći broj njih ubijen, a za nekima se još uvijek traga. Iz masovne grobnice na Ovčari ekshumirano je 200 žrtava od kojih je najmlađa imala 16 godina, a najstarija 84 godine.

Napad na Vukovar doživio je kulminaciju u studenome 1991. godine kada je bilo na desetine zračnih napada, a u pojedinim danima padalo je i do 11.000 granata, bombi i raketa na grad. Potpuno razrušen i opkoljen Vukovar je okupiran 18. studenoga 1991. godine, a njegova okupacija je potrajala sve do 15. siječnja 1998. i mirne reintegracije hrvatskog Podunavlja nakon koje su se Vukovarci konačno vratili svojim domovima koje je prije toga trebalo obnoviti.

Iako su borbe i sukobi u Vukovaru i njegovoj okolini počeli prije, kao datum početka bitke obično se navodi 25. kolovoza 1991., kada su bivša JNA i srpske paravojske postrojbe krenule u opći tenkovsko-pješачki napad s namjerom da taj grad zauzmu najduže za tjedan dana. No, hrvatski su branitelji, iako brojčano i po oružju deseterostruko slabiji, uspjeli izdržati gotovo tri mjeseca. Stanovnici su bili bez struje i

uredne opskrbe vodom i hranom dok je na grad svakodnevno padalo na stotine projektila uz tenkovske i zračne napade.

Vukovar je branilo oko 1800 branitelja, među kojima su bili mnogi dragovoljci iz svih krajeva Hrvatske, a na suprotnoj je strani bilo oko 30.000 neprijateljskih vojnika, potpomognutih s više od 600 tenkova, stotinama minobacača i topova te ratnim zrakoplovstvom.

Herojski otpor slomljen je 18. studenoga 1991. Dio branitelja pokušao se u probojima izvući iz grada. Oni koji su ostali odvedeni su u srpske koncentracijske logore, a mnogi su i ubijeni. Iz grada je prognano oko 22.000 Hrvata i ostalih neraba, a još se traga za 386 osoba kojima se gubi svaki trag upravo u ratnom Vukovaru 1991. godine.

Hrvatski sabor donio je 29. listopada 1999. odluku o proglašenju Dana sjećanja na žrtvu Vukovara 1991. godine kako bi se dostojanstveno i primjereno odala počast svim sudionicima obrane toga grada – simbola hrvatske slobode. Odlukom Vlade iz 2019. godine 18. studenoga proglašen je blagdanom i neradnim danom te se obilježava kao Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje. Na isti dan iste godine kada je pao Vukovar, Škabrnja, jedno selo u zadarskom zaleđu, petnaestak kilometara udaljeno od Zadra, u potpunosti je spaljena i tada su bivša JNA i srpske paravojske snage ubile 87 vojnika i civila u tom mjestu.

Ivan Dobra

“HRVATSKA MATICA” ARE UN NOU PREȘEDINTE

Scriitorul croat Miro Gavran este noul președinte al publicației “Hrvatska Matica”, publicație care va aniversa, anul viitor, 180 de ani de existență. Miro Gavran a obținut majoritatea voturilor membrilor prezenți la Centrul Studențesc din Zagreb și a fost ales pentru un mandat de patru ani. Singurul său contracandidat a fost Stipe Botica, fostul președinte al publicației.

Sursa: vecernji.hr

“Am o dorință reală să încerc să fac ceva bun pentru “Hrvatska Matica”, pentru filialele și departamentele sale, dar și pentru țara noastră. În ultimele decenii, o mare parte din timpul meu l-am dedi-

cat spectacolelor pe care le-am susținut în orașele mici din Croația și Bosnia și Herțegovina. Fiecare persoană ar trebui să se bucure de magia teatrului, de aceea, ca om de scenă care colaborează cu diferite teatre, m-am străduit mereu ca spectacolele mele să ajungă în toate colțurile țării. Fiind director al Teatrului & TD și conducând Teatrul Gavran în ultimii nouăsprezece ani, nu am încheiat niciodată anul pe minus, am această genă a responsabilității și simțul organizării, ceea ce ar trebui să posede președintele fiecărei asociații”, a declarat Miro Gavran în discursul său.

Miro Gavran este un dramaturg și romancier croat care s-a născut în 1961. Scrierile sale, traduse în 40 de limbi, s-au bucurat de o recunoaștere națională și internațională atât de mare, încât autorului i s-a dedicat un festival ce îi poartă numele (GavranFest), în care se joacă exclusiv piese scrise de către acesta. Scrie de la cărți pentru copii, până la cărți psihologice și chiar politice. Miro Gavran a fost directorul faimosului ITD Theatre din Zagreb, iar din 2014 devine, pe rând, membru al Academiei Ruse, al Academiei Croate și al Academiei Slovene. În anul 2002, a fondat, alături de soția sa, GAVRAN Theatre.

Lina Tincul

ÎMPODOBIREA BRADULUI DE CRĂCIUN

Zia minorităților naționale din România se sărbătorește pe 18 decembrie, dată la care, în anul 1992, a fost adoptată, prin Rezoluție a Adunării Generale a ONU, Declarația cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale, etnice, religioase și lingvistice.

Cu prilejul acestei zile, Uniunea Croaților din România așteaptă toți copiii să participe la împodobirea bradului de Crăciun. Acțiunea va începe la ora 11, la scena Uniunii Croaților, unde copiii vor fi întâmpinați cu colinde și dulciuri. Vă așteptăm cu drag!

Lina Tincul

BITI VELIK U BOGU

Ivanova figura upućuje općeniti poziv svakome pojedincu, svih vremena.

Ivan je svojim stavom drukčiji od svojeg vremena, i od svih vremena. Bio je u svijetu i osjećao poteškoće svijeta, ali je uočio da preobražaj svijeta dolazi od Drugoga. Kao da ljudi više ne uočavaju izlaz iz konfuzije.

Sve su pokušavali na razini samih sebe i svojih mogućnosti, a i dalje ostajali u životnoj 'pustinji', obećanja se nisu ispunjavala, dapače izgledalo je da se dalje odmiču. Ivan naviješta pripravu za mogući izlaz. Ivan naviješta što čovjek stvarno može učiniti da se susretne sa svojim Bogom i Spasiteljem. Čovjek može pripremiti put, može se otvoriti. Svi smo mi zatrpani raznim brigama i brižicama, raznim sitnim okupiranostima, sitnim stvarima koje nas guše, od čije gomile više ne vidimo put naprijed.

Male stvari su važne ali nikada ne smiju ugušiti čovjeka. Veličina velikih ljudi je da su znali ostati vjerni velikim stvarima i u ime njih su žrtvovali dosta sitnih stvari. Sitne stvari vuku čovjeka na razinu nižu od njega samoga i zato se u njima ne nalazi ostvaren pa ne znam koliko ih ima – taman se u njima gušio. To je današnja pustinja. Na ovom planu mora se izvesti obraćenje i izgleda da za to imamo mogućnosti čak u samima sebi, pa tek poslije slijedi potpuno obraćenje.

Izvlačenje od grijeha je obraćenje od "sitnih" stvari koje kao i grijeh guše čovjeka. Ivan poziva na unutarnji 'udar', prevrat mentaliteta i kriterija procjene svijeta i samoga sebe u svijetu.

Nije on pobjegao u pustinji, kao što u pustinju ne bježe isposnici, što bi mrzio svijet, nego baš zato da bi došao do prave jezgre života, da bi istinski spoznao što je život. Kroz ovaj život svi mi prolazimo kušnju koju je prolazio i Isus: kušnju 'kruha', kušnju vlasti, i kušnju 'čudesa'.

Zato 'pustinja', patnja ima svoju tragičnost i može dotući čovjeka, ali ima i svoju čudesnost jer ga može dovesti do istinskog života, do same svoje srži, do progledanja života... Mnogi se lju-

Sursa: narod.hr

di danas gube kao ljudi čim dođu u neke životne kušnje. Kao da nitko nije naučen kroz poteškoće otvarati mogućnosti potpunijoj budućnosti, prema Bogu, ljubavi.

Još nismo apsolvirali niti jednu kušnju (kruh, vlast, čast), pa stoga nije ni čudo da nam još nisu niti pristupili 'anđeli nebeski'. Ivan krsti vodom – svi mi možemo krstiti samo vodom, ovozemaljski, nekom psihologijom ili ideologijom, ali se istinsko krštenje (preobražaj) događa samo po Duhu Božjem kojega daje Isus Krist. Naše ljudsko krštenje je samo priprema da bi mogli osluhnuti Duha Božjega, da bi mogli prepoznati Isusa Krista, da bi nam on mogao pristupiti.

Dr. theol. Davor Lucacela

Sursa: hbo.hr

GOSPA OD ZDRAVLJA

Mjesec studeni već je od prvoga dana u znaku svetaca, jer se prvog studenoga slavi blagdan Svih svetih.

Među svim svecima ističe se nekoliko blagdana u čast svecima koji su vrlo popularni u narodu. Prvi je među njima Sveti Martin, zaštitnik mlagoda vina, koji se slavi 11. studenoga.

U ovim se nesigurnim vremenima posebno ističe blagdan Gospe od Zdravlja, koji se slavi 21. studenoga. Ove godine je to nedjelja, kada je blagdan Krista Kralja.

Ideja za ovaj članak kao da se nametnula sama od sebe. Naime, zanimljivo je da sliku

Gospe od Zdravlja ima i crkva u Lupaku, nalazi se s desne strane oltara, blizu velikog kipa Majke Božje.

U ove zadnje dvije godine vjerojatno je najčešća riječ i želja: zdravlje! Sačuvati zdravlje, biti zdrav, željeti drugima zdravlje! Jer vremena su vrlo „bolesna“. Nije možda samo pandemija, virus koji hara svijetom i kao da ne jenjava, već i bolest duše, bolest straha, nesigurnosti. Kao da je svijet stao u stanju pandemije i ne može se pomaknuti.

Ali mi, kršćani, imamo veliku zaštitnicu i zagovarateljicu, Majku Božju. A ovaj blagdan, Gospe od Zdravlja, kao da je upravo tome namijenjen.

Sam blagdan Gospe od Zdravlja je dan kada se sjećamo tajne potpunog prikazanja, darivanja i posvećenja Bogu, Marije, koju je sam Bog odabrao za Majku svoga Sina.

Ima veliki broj legendi i predaja koje govore o Marijinom prikazanju kao o iznimno svečanom činu, koji je bio popraćen mnogim čudesnim događajima. Mariju su njezini roditelji, Joakim i Ana, obećali Bogu i doveli je u hram kad su joj bile tri godine. Bilo je to u pratnji velikog broja hebrejskih djevojčica koje su u ruci nosile zapaljene baklje. U svečanosti su sudjelovale hramske vlasti, pa i sami anđeli, koji su radosno pjevali. Do ulaza u hram bilo je 15 stepenica (trepne) kojima se Marija sama popela. U hramu su joj hranu donosili također anđeli. Pisci apokrifa željeli su istaknuti da je Marija od prvog trenutka svoga postojanja bila puna milosti i da je bila predodređena za dostojanstvo da bude majkom Božjega Sina, čime se uzdigla i nadišla i same anđele. Prikazanju Blažene

Djevice Marije posvećene su mnoge crkve i kapele širom svijeta, a blagdan se posebno povezuje s jednim događajem.

Kad je godine 1630. na području Republike Venecije harala strašna kuga, koja je u samoj Veneciji odnijela više od 80 tisuća života, Senat Republike Venecije obratio se Gospi za pomoć. Zavjetovali su se, baš 21. studenoga davne 1630. godine da će Mariji, ako prestane kuga, podići crkvu. Kuga je prestala, a zavjet je ispunjen. Podignuta je 1687. veličanstvena crkva Madonna della Salute (Gospa od Zdravlja), koju i danas svaki posjetitelj Venecije može razgledati. Pobožnost prema Gospi od Zdravlja došla je iz Venecije i u ostale krajeve Europe (tako i južne hrvatske krajeve, gdje su joj posvećene mnoge župe, crkve i kapele (Grdoselo kod Pazina, Vodnjan, Vrbnik na Krku, Nevidane na Pašmanu).

Sliku Gospe od Zdravlja primio je blagopokojni lupački župnik Marijan Tjinkul prije dosta godina i sada krase zidove lupačke crkve. Obzirom na teška vremena za ljudsko zdravlje, usrdno se utjecimo Gospi od Zdravlja za pomoć. Ona je tu i uslišat će naše iskrene molitve.

Maria Lațchici

DVOJEZIČNA RUMUNJSKO-HRVATSKA GIMNAZIJA KARAŠEVO

U karaševskim naseljima škole postoje već od 18. stoljeća.

Prva škola zabilježena je u Karaševu u 18. stoljeću, a Isusovca Mihovila Lovinića, koji je ondje djelovao između 1726. i 1730. godine, možemo smatrati prvim našim učiteljem. Nastava je izvođena u 18. i 19. stoljeću na materinskom jeziku, a od 1907. pa do sloma Austro-Ugarske na mađarskom. 1933. godine sklapa se međunarodna školska konvencija između Jugoslavije i Rumunjske, koja je garantirala hrvatske učitelje za karaševska sela u našoj zemlji. Rad tih učitelja je ondje trajao od 1936. do 1948., razdoblje u kojemu je hrvatsko školstvo u Rumunjskoj doživio svoj puni procvat. Početkom 60-ih godina, rumunjski jezik uveden je kao nastavni jezik u školama, a tadašnji hrvatskosrpski jezik dobiva status predmeta te predaje se po 3–4 školskih sata tjedno.

1997. godine otvara svoja vrata u Karaševu prva Dvojezično rumunjsko-hrvatska gimnazija. Da bi saznali kako se danas provodi nastava na materinjem jeziku te koji su uvjeti školovanja u školama Općine Karaševo, razgovarali smo s ovdašnjim profesorima, učiteljima i odgojiteljima.

Alina Miștoiu - ravnatelj Dvojezične rumunjsko-hrvatske gimnazije Karaševo

Rumunjsko-hrvatska dvojezična gimnazija iz Karaševa je mjesto gdje naša djeca uče na materinjem jeziku. Imamo i razrede na rumunjskom jeziku, a to su razredi od prvog do četvrtog, ali u ostalim razredima nastava se održava na hrvatskom jeziku. Radim kao profesor hrvatskog jezika u ovoj školi već od 2003. godine, a od 2014. postala sam ravnateljica gimnazije. Rođena sam u Karaševu, a u ovu školu išla sam sve do 8. razreda. Rodom sam Rumunjka, moji su roditelji radili ondje u općini. Učila sam hrvatski jezik kao maternji jezik i voljela sam to od prvoga dana. S djecom sam na ulici govorila hrvatski, čak i kući ponekad govorim hrvatski. Volim ovo mjesto, a od prvog dana kada sam kao nastavnik prešla prag ove škole brinula sam se da djeca što više uče, da što bolje asimiliraju hrvatski jezik, da ga ne zaborave i da ga koriste u svagdanjem komuniciranju, jer najvažnije je čuvati svoj jezik, kulturu, tradiciju i običaje. Ako to ne poštujemo, jednoga dana nestat ćemo kao manjina, a to bi bila velika šteta. Drago mi je što sam pripadnik ove male zajednice i da s njom mogu podijeliti sve što sam naučila tijekom studija.

Dvojezična gimnazija je osnovana 1996. godine. Prije nekoliko godina proslavili smo 20. godišnjicu. Bila je velika proslava uz pomoć Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj, a bili su uz nas zastupnik Slobodan Ghera i predstavnici Općine Karaševo. Bili su prisutni i nastavnici koji su ondje predavali tijekom godina te absolventi s kojima se mi ponosimo, jer mnogi od njih postali su liječnici, IT stručnjaci, inženjeri i filolozi. Usprkos činjenici da su učili u ruralnim područjima, nastavili su studije, a sada rade u velikim gradovima poput Temišvara ili Bukurešta. Većina učitelja nam dolaze iz Ričice i dobro su se uklopili u zajednici. Radimo svi zajedno za dobrobit naših učenika.

Što se tiče srednjoškolaca, već dvije godine smo uključeni u projekt Roze, u kojemu sudjeluju učenici od 9. do 12. razreda. Učenici 11. i 12. razreda provode razne aktivnosti i pripreme za maturu na predmetima iz kojih imaju ispite, a ostali učenici uključeni su u drugim aktivnostima, kao što su izleti ili školske radionice. Zbog pandemije nismo stigli uraditi neke od tih aktivnosti, ali nadamo se da barem u ovoj godini, koja je posljednja godina projekta, stignemo obaviti sve te stvari. Također, kroz ovaj projekt, srednjoškolci su dobili 4 prijenosnih računala i 4 interaktivne ploče. Ove ploče su već u upotrebi u nastavi, u obrazovnom procesu, spojeni su na internet, čime se modernizira nastavna metoda. Uskoro čekamo i projekt obnove naše škole, ali to će se obaviti posredstvom Općine Karaševo.

Ana Filca – učiteljica u Karaševu

Rođena sam u Nermiđu, Karaševka sam, Hrvatica. Završila sam pedagošku školu u Karansebešu 1984. godine. Zaposlila sam se 1. rujna u vrtiću u Nermiđu. Tada sam imala 36 djece u vrtiću. Već imam 37 godina od kada radim kao učiteljica te od dugo vremena predajem na hrvats-

kom jeziku. Znam kada sam ja bila učenica da sam se mučila s rumunjskim jezikom, jer nisam ga razumjela, i ne hoću da moji učenici imaju taj problem. Zato ja im uvijek objašnjavam i na rumunjskom, i na našem mjesnom karaševskom govoru, i na hrvatskom književnom jeziku. Kroz ovaj dvojezični sustav, djeca mogu najbolje razumijeti ono što im predajemo. Ali sve ovisi o nastavniku. Ja kao nastavnik razumijem da je djetetu u korist da dobro pozna naš mjesni govor, da zna odgovarajuće termine na rumunjskom jeziku te da ga polako uputim prema hrvatskom književnom jeziku. Bilo bi poželjno da nastavnici koji rade u našim školama, u hrvatskim selima, dobro poznaju sve ove jezike. Ako nije moguće da nastavnik bude baš iz naših sela, dobro je došao od bilo kud, ali da poznaje hrvatski jezik, da osjeti kroz sve što prolazi dijete koji govori neki drugi materinski jezik od rumunjskog.

Problem naše zajednice i naših škola je sve manji broj djece. Gubimo se jer nemamo djecu. Ja sad, u 2021. godini, predajem simultano trima razredima i imam svega 14 djece, od kojih 8 su predškolci, 2 prvi razred i 4 drugi razred, dok 1986. godine imala sam 36 djece samo u vrtiću.

Pored nastave što odvijamo u našim školama impliciramo se mnogo i u vanškolskim aktivnostima, a tu moram zahvaliti učiteljicama na rumunjskom jeziku, jer su vrlo aktivne. Akcije u kojima uključujemo djecu organizirane su ovdje od Zajedništva Hrvata.

Imamo mnogo akcije i s drugim školama iz bližnjeg grada Ričice te mnogo državnih i međunarodnih natjecanja u kojima se mi možemo uključiti te ukoliko smatramo da smo spremni, ništa ne propuštamo.

U sklopu Dvojezične gimnazije, u Karaševu djeluje i jedan dječji vrtić. Ovdje su malešani podjeljeni u dvije grupe ovisno o načinu predavanja: na rumunjskom ili na materinskom hrvatskom jeziku. Prije par godina je u ovom naselju bila aktivna još jedna osnovna škola te još jedan dječji vrtić, ali koji su zbog sve manjeg broja djece bili primoreni zatvoriti svoja vrata. Svjedok tome preokretu bila je Sabina Ghera, nekoć učiteljica u navedenoj školi i trenutno odgovornost u jedinom aktivnom vrtiću u Karaševu.

Sabina Ghera - odgojiteljica u Karaševu

Učiteljica sam već 16 godina. Čim sam položila maturu zaposlila sam se u Donjoj školi, gdje sam najprije radila kao učiteljica, a poslije toga, punih 11

godina radila sam kao odgojiteljica. Sviđa mi se raditi s djecom, osjećam radost i ljubav jer oni su naša budućnost, a to što radimo s njima sada, nadam se da će im ostati kao pouka za cijeli život.

Donja škola se ugasila jer nije bilo više djece. Svake godine ih je sve manje. Imamo i plodne godine kada se rađaju više djece, ali, uglavnom, njihovi roditelji odlaze raditi u Austriju pa uzimaju djecu sa sobom tamo. Bojim se da ćemo lagano, lagano ostati bez djece. Moja grupa je na hrvatskoj sekciji, ali mi govorimo međusobno karaševski. Imamo djecu koja ne znaju rumunjski i znaju samo karaševski ili znaju samo rumunjski i ne znaju karaševski, ali uz igru ili uz pjesmu, na kraju vrtića znat ćemo govoriti i karaševski i rumunjski te izgovoriti pokoju novu riječ na hrvatskom književnom jeziku. Smatram da je velika prilika za djecu da od malih nogu znaju govoriti dva jezika. Nemaju svi tu mogućnost. Nije bitno

da li su to jezici međunarodne komunikacije ili ne, jer danas su traženi i oni jezici čija proširenost nije toliko velika, pa nikad ne znaš da li će ti zatrebati u životu. A do kraja krajeva, to smo mi. Mi smo Hrvati, Karaševci, zašto onda da ne znamo govoriti hrvatski? Ako mi doma ne govorimo, tko će nas naučiti? Mislim da ono što mi radimo ovdje je veliki plus za sve nas.

Dječji vrtić i Osnovna škola od prvog do četvrtog razreda postoje i u Nermiđu, naselju pod oblašću Općine Karaševo. Ovdje predavanje vrši se na hrvatskom materinskom jeziku.

Nicolae Jigmul – učitelj u Nermiđu

Zapošljen sam u ovoj školi od rujna 1995. godine, kada sam završio pedagošku gimnaziju u Temišvaru. Stanje škole nije bilo loše, ali su još bili vidljivi utjecaji komunizma. S vremenom uspjeli smo obnoviti školu i poboljšati joj materijalnu bazu. Na početku bile su dvije lokacije. Na ovome mjestu gdje smo sada, djelovala je samo škola, dok u susjednoj

zgradi, koja je sada crkvena, bio je vrtić. Bilo je više djece tada. Samo u vrtiću bilo ih je 30, a i učenika je bilo više od 30. Razredi su uvijek bili kombinirani po dva. S vremenom je počeo opadati broj učenika te smo se grupirali u samo jednu lokaciju. Uradili smo to i zbog grijanja, jer koristimo tvrdo drvo i bilo nam je jeftinije. Sada nas je puno manje.

Predavanje je bilo na početku bilo samo na rumunjskom jeziku. Sada ja predajem i hrvatski i rumunjski. Imamo profesore što dolaze za vjeronauk, njemački jezik i tjelesni odgoj. Udžbenici na hrvatskom jeziku imamo. Za prva tri razreda osnovne škole izdali su se udžbenici u Bukureštu, ali naši su ih profesori izradili. Za 4. razred koristimo udžbenike izdane u Zagrebu. Imamo i radni listići na hrvatskome. Ako pogledate naokolo vidjet će te plakati, koji su rod i rezultat bezbrojnih participacija naših nastavnika na stručnim skupovima za učitelje hrvatske dijaspore, koji se održavaju u Hrvatskoj. Postoji ta veza i komuniciranje s matičnom zemljom.

Sve to imamo, ali moramo imati i ono što je najglavnije – djecu. Nadamo se da će se i to nekako popraviti u bliskoj budućnosti, jer demografski proces stalno oscilira.

U održavanju škola te nastave na hrvatskom jeziku, u mjestima gdje živi hrvatska manjina, veliku ulogu ima Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj, organizacija posvećena očuvanju hrvatskog jezika, tradicije i kulture u našoj zemlji

Gheorghe Iancov – generalni tajnik ZHR

Jedan od glavnih ciljeva Zajednice Hrvata u Rumunjskoj je poštivanje prava hrvatske manjine na području obrazovanja. U tom smislu, rukovodstvo ZHR-a djeluje za kontinuitet obrazovanja na materinjem jeziku u školama, počevši od predškolskih odgojnih jedinica do srednjoškolskih. Naime, glavni interes rukovodstva Zajedništva je očuvanje svih škola u selima hrvatske zajednice. To je izrazito važno jer se hrvatski jezik uči samo u tim školama. Poduzimaju se brojne radnje kako bi se to postiglo. Jedno od takvih događa se prije početka svake školske godine, kada se predsjednik ZHR-a, koji je i zastupnik u Rumunjskom parlamentu, sastaje s rumunjskim ministrom obrazovanja te na temelju zakona odobravaju razrede s manjim brojem učenika. S druge strane, zbog dobre suradnje rukovodstva Zajedništva i ravnatelja škola u našim selima, radi se o Srednjoj školi Lupak i Dvojezičnoj srednjoj školi iz Karaševa, svake godine, kada se razrađuje projekt školovanja, obuhvaćuju se i razredi na materinskom jeziku. To je važno jer je broj učenika u tim razredima manji i svi predmeti se predaju na hrvatskom jeziku, a učenici bolje usvajaju hrvatski. Postoji mnogo drugih akcija koje možemo nabrojati, ali mislim da ove koje sam spomenuo dokazuju angažman Zajedništva Hrvata u održavanju škola u selima hrvatske zajednice.

Daniel Lucacela

